

Sygn. akt I ACa 1091/18

I ACz 1439/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 października 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Krystyna Golinowska (spr.)

Sędziowie: Wincenty Ślawski

Jacek Pasikowski

Protokolant: sekr. sąd. Iga Kowalska

po rozpoznaniu w dniu 9 października 2019 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa T. G.

przeciwko J. F., E. M., A. P., R. K., D. B. i S. B.

o ochronę dóbr osobistych i zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 4 czerwca 2018 r. sygn. akt I C 1751/17

oraz na skutek zażalenia pozwanych J. F., E. M., D. B. i S. B.

na postanowienie zawarte w punkcie 2 tego wyroku

1. oddala apelację;

2. oddala zażalenie;

3. zasądza od T. G. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym na rzecz:

a) J. F. kwotę 1.890 (jeden tysiąc osiemset dziewięćdziesiąt) zł;

b) E. M. kwotę 3.240 (trzy tysiące dwieście czterdzieści) zł;

c) D. B. kwotę 3.240 (trzy tysiące dwieście czterdzieści) zł;

d) S. B. kwotę 1.890 (jeden tysiąc osiemset dziewięćdziesiąt) zł;

4. przyznaje i nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Łodzi radcy prawnemu E. C. prowadzącej Kancelarię Radcy Prawnego w Ł. kwotę 3.653,10 (trzy tysiące sześćset pięćdziesiąt trzy i 10/100) zł brutto tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

Sygnatura akt I ACa 1091/18

I ACz 1439/18

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem, zawartym w punkcie 3 wyroku z dnia 9 października 2019 roku Sądu Apelacyjnego w Łodzi Sąd Apelacyjny w sprawie z powództwa T. G. przeciwko J. F., E. M., A. P., R. K., D. B. i S. B. o ochronę dóbr osobistych i zapłatę Sąd Apelacyjny w Łodzi zasądził od T. G. na rzecz J. F. i S. B. kwoty po 1890 złotych, a na rzecz E. M. i D. B. kwoty po 3240 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Postanowienie to zaskarżyła powódka.

Zaskarżonemu postanowieniu zarzuciła naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść orzeczenia tj. art. 102 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i obciążenie powódki obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego na rzecz pozwanych, podczas gdy okoliczności sprawy wskazują, że zachodzi tu przypadek szczególnie uzasadniony, pozwalający na odstąpienie od obciążenia kosztami postępowania.

Powódka wniosła o zmianę skarżonego postanowienia i nieobciążanie jej obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego na rzecz pozwanych oraz o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

W odpowiedzi na zażalenie pozwani wnieśli o oddalenie zażalenia powódki w całości i obciążenie powódki całością kosztów postępowania zażaleniowego - w tym kosztami zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny zważył:

Zażalenie okazało się częściowo zasadne i skutkowało zmianą rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego należnych pozwany, poprzez ich obniżenie do kwot po 1000 złotych na rzecz każdego z pozwanych - a to na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.

W pozostałym zakresie zażalenie podlegało oddaleniu - a to na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.

Przepis art. 102 k.p.c., którego naruszenie zarzuca powódka, przewiduje wyjątek od zasady odpowiedzialności strony przegrywającej sprawę za koszty procesu (art. 98 § 1 k.p.c.) i stanowi, że w wypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów procesu albo nie obciążyć jej w ogóle kosztami. Ustalenie, czy w sprawie zachodzi „wypadek szczególnie uzasadniony” zależy od swobodnej oceny sądu, która musi uwzględniać okoliczności, mogące mieć wpływ na jej podjęcie (postanowienie SN, II PZ 26/10, opubl. w LEX 784924, a także postanowienie SN z 11.02.2011 r., I CZ 38/10, opubl. w LEX 738387 i postanowienie SN z 11.03.2011 r., II CZ 104/10, opubl. w LEX 784918).

W postanowieniu z dnia 1 grudnia 2011 r., I CZ 26/11, opubl. w LEX nr 1101325 Sąd Najwyższy stwierdził, że do kręgu „wypadków szczególnie uzasadnionych”, o których mowa w art. 102 k.p.c., zaliczane są zarówno okoliczności związane z samym przebiegiem procesu, jak i leżące na zewnątrz. Do pierwszych zaliczane są sytuacje wynikające z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenia dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń, przedawnienie, prekluzja. Drugie wyznacza sytuacja majątkowa i życiowa strony, z tym zastrzeżeniem, że niewystarczające jest powoływanie się jedynie na trudną sytuację majątkową, nawet jeśli była podstawą zwolnienia od kosztów sądowych i ustanowienia pełnomocnika. Jednocześnie Sąd ten podkreślił, że całokształt okoliczności, które mogłyby uzasadniać zastosowanie tego wyjątku powinny być ocenione z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego.

W postanowieniu z 23 maja 2012 r. wydanym w sprawie III CZ 25/12 (Baza LEX nr 1214589) Sąd Najwyższy wskazał, że ocena Sądu, czy zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony, o którym mowa w art. 102 k.p.c. ma charakter

dyskrecjonalny, oparty na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem oraz oceną okoliczności rozpoznawanej sprawy.

Sąd Apelacyjny, uzasadniając rozstrzygnięcie w sprawie I ACz 1439/18, wskazał na sytuację majątkową i osobistą powódki. Także i tym razem, podejmując decyzję dotyczącą częściowego obciążenia powódki kosztami zastępstwa procesowego pozwanych w postępowaniu apelacyjnym Sąd uwzględnił, że powódka jest osobą w podeszłym wieku, poważnie chorą, utrzymującą się z niewielkiej emerytury, z której pokrywa koszty leczenia i utrzymuje mieszkanie. Decyzje tę wzmacnia ocena charakteru procesu i okoliczności jego wytoczenia. W świetle zasad współżycia społecznego, w ocenie Sądu Apelacyjnego rozpoznającego zażalenie, powódkę należało obciążyć kwotami po 1000 złotych na rzecz każdego z pozwanych. Obciążenie jej łącznie kwotą 10 260 złotych jest dla powódki nadmiernym obciążeniem, niemożliwym do udźwignięcia z bieżących dochodów. Sąd miał na uwadze również to, że pozwani, na rzecz których zostały zasądzone koszty zastępstwa procesowego byli reprezentowani przez tego samego pełnomocnika, który składał wspólne im wszystkim pisma procesowe.

Dalej idące zażalenie sąd odwoławczy uznał za niezasadne, bowiem nie sposób pominąć argumentacji Sądu Apelacyjnego co do konieczności ponownej oceny przez powódkę zasadności jej żądań w świetle motywów rozstrzygnięcia zaprezentowanych w uzasadnieniu Sądu Okręgowego.

Koszty postępowania zażaleniowego sąd odwoławczy zasądził na rzecz pozwanych na podstawie art. 100 k.p.c. Koszty zastępstwa procesowego pozwanych w postępowaniu zażaleniowym wyniosły 450 złotych (§ 2 pkt.3 w zw. z § 10 ust. 2 pkt. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800). Pozwani J. F. i S. B. wygrali postępowanie zażaleniowe w około 50 %, zaś E. M. i D. B. w około 30 % i w takich częściach na ich rzecz przypadły koszty zastępstwa procesowego. Z kolei na rzecz powódki w proporcjach 50% i 70 % przypadły koszty pomocy prawnej udzielonej jej z urzędu w postępowaniu zażaleniowym. Koszty te zostały ustalone na podstawie z § 2, 3, 4 oraz § 8 pkt. 3 w zw. z § 16 ust. 2 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2016 poz. 1715) .

Pozostałą część wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu powódki - od oddalonej części zażalenia, Sąd Apelacyjny przyznał i polecił wypłacić ze Skarbu Państwa –Sądu Apelacyjnego w Łodzi.